

LES MISSIONS DELS FRARES I LA XINA DE MENDOZA EL QUE MENDOZA NO VA EXPLICAR

En primer lloc, Mendoza, que depenia completament d'Escalante en parlar de les presons xineses, en va ometre els detalls escabrosos i, així, per exemple, no hi va parlar de la seva crueltat. Les fonts portugueses, com Escalante, parlaven de les rates que infestaven les presons xineses i es menjaven els morts, i afegien que fins i tots els presoners, de pura fam, es menjaven els seus companys morts. Mendoza ho omet, ja que es podria considerar canibalisme, un dels tres grans vicis que justificaven una conquesta. També omet les mencions a les cicatrius que quasi tothom tenia degut a les pallisses freqüents. També n'exclou les enormes quantitats de presoners que, segons els portuguesos, eren tancats a les presons xineses, o els mètodes horribles amb què es desfeien dels cadàvers d'aquells que morien a presó.

En segon lloc, Mendoza afirma que la pena capital xinesa consisteix en el penjament, la mort a la foguera i l'empalament. En realitat, aquests eren els mètodes comuns a Espanya, no a la Xina, on només es preveien dues penes de mort al Codi Ming, que eren l'estrangulació i la decapitació. Mendoza tenia una bona font sobre la justícia xinesa a Dueñas, que havia identificat més o menys els principals càstigs imposats pels jutges xinesos. Però, probablement, la igualació de les penes de mort xineses i espanyoles li permetien subratllar millor els diferents procediments dels jutges castellans i xinesos, en favor dels últims. Tenir un codi legal i ser capaços de fer-lo complir, de manera molt més eficient que els espanyols, era prova de la seva alta civilització i, per tant, els feia inadequats a la conquesta. Per altra banda, per evitar problemes, va esborrar les mencions a la mort per un miler de talls, que Dueñas havia descrit amb una gran minuciositat, ja que hauria vist deteriorada la seva visió idealitzada als capítols sobre la justícia xinesa.

En tercer lloc, Mendoza va decidir ometre de les seves fonts el testimoni de Loarca pel que fa a l'homosexualitat xinesa, per por que pogués suposar un argument per als defensors de la conquesta. La sodomia era, juntament amb el canibalisme i la idolatria, un dels grans vicis que podien justificar una conquesta. Per això Martín de Rada, company viatger de Loarca i que sense dubte n'havia sentit a parlar, va ometre l'anècdota del seu relat i no va incloure-hi la menor menció a la pràctica de l'homosexualitat.

En quart lloc, Mendoza admet que alguns xinesos són pobres, però afirma que els captaires hi estan prohibits, que l'Estat té cura dels discapacitats en uns hospitals construïts expressament per a ells, i que als indigents cecs, ja fossin homes o dones, se'ls animava a treballar. Presenta un escenari utòpic, ben semblant al representat pel pintor Ming Qiu Ying al rotlle Ming que hem vist en moltes de les lliçons anteriors. Tant Mendoza com Qiu Ying descriuen ciutats utòpiques sense captaires, discapacitats ni execucions públiques. Però tots aquests elements es troben, de fet, a les fonts de Mendoza, tant com als altres rotlles Ming, com el pintat per Ming Zhou Chen, que representa captaires, discapacitats, vagabunds i cecs indigents vagant entre la misèria pels carrers.

En cinquè lloc, Mendoza també esborra del seu text qualsevol menció als eunucs que apareixen en moltes de les seves fonts. Quan es tracta de sexe, Mendoza no vol problemes. Quan parla de la poligàmia, subratlla que només la primera dona és considerada com a esposa legítima i que les altres són com amigues. Parla obertament de la prostitució, però era una pràctica ben acceptada a l'Europa del segle XVI i Mendoza exalta l'ordre amb què els xinesos se'n fan càrrec.

En sisè lloc, Mendoza mai esmenta els musulmans, tot i que eren l'objecte d'un llarg paràgraf d'Escalante en el qual n'explica els orígens a l'Àsia Central i el seu assentament actual a Canton i al nord-oest. Rada els identifica fins i tot pel seu nom xinès, Huihui, i informa que vivien sobretot al sud-oest, és a dir, a Yunnan. Mendoza també ignora completament la menció als jueus, que només apareix al text de Dueñas.

De fet, les comunitats musulmanes s'estenien per tota la Xina. Les seves mesquites destacaven a la majoria de ciutats xineses i els astrònoms musulmans jugaven un paper decisiu als departaments astronòmics estatals. La comunitat jueva era més escassa i es concentrava sobretot a Kaifeng. Però tant els musulmans com els jueus eren els enemics tradicionals de Castella i eren perseguits amb severitat per la Inquisició espanyola. Era convenient per a Mendoza evitar-ne la menció.

En setè lloc, les religions dels xinesos eren un aspecte molt delicat. Mendoza havia de mirar, amb dificultat, de trobar creences xineses sobre la immortalitat de l'ànima. Per resoldre-ho, va distorsionar la llista de llibres comprats per Rada a la Xina, que apareixia a l'informe de Loarca. Mendoza va afegir-hi un nou títol sobre la immortalitat de l'ànima, que fins i tot descriu minuciosament com "les seves opinions sobre la immortalitat de l'ànima, el cel i l'infern".

També va suprimir dos llibres més, un sobre l'astrologia per guarir els malalts i l'altre sobre encanteris, ja que aquest tipus de llibres estaven expressament prohibits per l'Església catòlica i era millor no fer saber que els xinesos els publicaven.

En resum, tot i que Mendoza mai no va anar a la Xina, tenia accés a una varietat de recursos i tenia la capacitat de sistematitzar-los. Amb tot, va inventar un país de somni que s'adequava al model que volia presentar. En part, ho va fer

per respondre als girs de la política de l'imperi espanyol, però també en part per complir un estereotip que ell ja tenia en ment. El seu paradigma de la justícia xinesa perviurà un parell de segles, i suposarà un marc per als llibres europeus sobre la Xina fins al segle XVIII.